

ISSN 1840-8338

Dépôt légal n° 9314 du 31/03/17,
Bibliothèque Nationale, 1er trimestre

Nɔmba 026^{ja}, gusùrá 1^{ka}

Uwalu 10^{ja}, 2013-11-02

BLO GR026

Gaja 2013 acapomka kaŋɔɔ 'ushilé unyiwataja

Àtó n'itucine

Asiibi acapomka kaŋɔɔ 'ushilé unyiwataja gaja kotoku-banyiw-na-təb-n'iriu na uyeu kaŋkulo n lee atəma tuutuuma ashee anii kagikrə kaŋyu kuceu. Atəma afələfələ na ŋkulo nde n lee ushilé de. l ta kîde atabɔ unɔmba akoo-na-kulumu, akoo-na-ganaana n'akoo-na-cuni kija ni, i tu ŋê koŋkaari ndee ŋkulo nde n cee lee uwalu de ni ma. Gubɔ nɔmba akoo-na-kulumu kaguja ni, gi kuɗa ŋgilishu kayiɗa ndee gi na lo anii ni ma, nɔmba akoo-na-ganaana kaguja ni na gi kuɗa àtó [couleurs], nɔmba akoo-na-cuni kaguja ni bulei bupeleka koo bucəkəlaka bu gubɔ gude gu kuɗa.

Ama ŋgude ni atiya, àtó [eaux] ndee i ɗa ɗulinya ni afələfələ ma, na gi na yee gi pàɗapaɗa ashee anyin. ɗaa àtó de i ɗa ma, i yɔgɔ awu iwor naa abɔɗɔ awu iwor. l wuɗa ndee i na ciɗe ma, na ndee k'i na ciɗe na ma. l tu ŋê àtó de atəntən atiya na kayiɗa n'anii na gifɔnɔ.

l noo kama atəbukupiri mbuɗe ni. Kîde ma ncən atiya naa aŋə koŋkaari ndee ŋkulo n lee ma.

anii	gifɔnɔ	ɔkuɗu
buto / àtó	eau	
gato / àtó	cours d'eau	

anii	gɪfɔnɔ	ɔkudɔ
teŋku / iteŋku teŋku mana	océan/mer	
átò / ɪto	babouin	kuwələtaaka ɔ fələ na àtó kuja
gatubumbɔnɔ / atubumbɔnɔ	fleuve	
gatukaŋkra / atukaŋkra	rivière dangereuse	
ntukələ / atukələ	bief	
gturi / ituri	source	
umere / umere	marécage	
ɔtula / ɪtula	affluent	
ntucəra / atucəra	confluent (lit, noeud des marigots)	
ntukora / atukora	confluent	
mbulo / abulo	étang, trou d'eau vasque d'eau	
ŋgbaŋgəma / agbaŋgəma	bas-fond profond	
gatupiri / atupiri	plus petit marigot / ruisseau	
gatujala / atujala	plus petit marigot / ruisseau	
ntubələ / atubələ	ruisseau	

anii	gɪfɔnɔ	ɔkudɔ
ɲgbanɲəma njala / agbanɲəma ɲjala	petit bas-fond profond	
lɔkɔ / ɛlɔkɔ	puits	
gabuli / bubuli	pool d'eau (voir mbulo)	
ɲgbanɲəma mbumbɔnɔ / agbanɲəma ɛbumbɔnɔ	lac	
gatukəlka / butukəlka	barrage	
tenkupana / itenkupana	plage, bord du mer	gatunɔ / butunɔ
ɛtupana / itupana	rive, rivage	
gatukəltəna / butukəltəna	île	
gasuro / busuro	cascade, chute d'eau	

Ɖaa gi lə àtó n'itucine kaalei ma, gi faɲa gboo wàà, bai na gi lê ɛpɔmpɪ mbaɖee ba ɖa nɖulinya ni ma, kaalei naa gi yô pi afələfələ ?

ɛpɔmpɪ ba ɖa ma, ba yɔgɔ naa afələfələ. Pɔmpɪ afugoka gusərə a ɖa, pɔmpɪ buto kəbaja gboo ba ɖa. Ama buto kəbaja mbaɖee gi na ɲə atugusau atiya ma na gəɲ : pɔmpɪ aburka, afugoka buto na gunye, abɔka buto na pɔmpɪ afugoka buto n'ikei.

anii	gɪfɔnɔ	ɔkɔdɔ
pɔmpɪ / ɪpɔmpɪ	pompe (eau potable ou air)	
pɔmpɪ afugoka / ɪpɔmpɪ bafugoka	pompe à main	
pɔmpɪ anyɪka /ɪpɔmpɪ banyɪka	pompe à pied	
pɔmpɪ atineka / ɪpɔmpɪ batineka	pompe à robinet	
pɔmpɪ aɖɔka gusərə / ɪpɔmpɪ baɖɔka gusərə	pompe à air	
pɔmpɪ abɔka buto / ɪpɔmpɪ babɔka buto	motopompe	

ɩ ɲə ntəma nɔdee atɪŋkulo nɔde n lee àtó kanɖi laŋ ma, k'ɪ lee kanɖəndəŋ na ɲkulo n lee na, bukɔ́ɪ bu kɔɔ ɖoo ɔwalu ɖe ni ma, ɪ tu ɲê ɪ atabɔ ɪfɔli ni gboo atur. ɩ ta wôɖa ɔkalnama ɖəŋ atabɔ ɖe ni, pàá ma tɔɔ tam na, ɲɔŋ ma ashee atɔ koo ɪ kê gɪnyipi atanɔmba nɔde laŋ : + 229 66 66 11 11.

N'utur ma ! Na koŋkaari ma ! Gaja ga pàla anii kagikrə gɪ cê ɲyu awu gəŋ.

Abɔŋɔŋja : IBRAHIM INUUSA Malookiya

*ɩ ta wôɖa ɔtabɔ, ɔkɔdɔ, ɔkalnama koo ɔpelu,
yɪɖa ma atɔ nɔmba nɔde laŋ + 229 66.66.11.11 koo ɲɔŋ ma ashee atɔ atɪya zaske_bassila@sil.org*

Titre : Résultats du Groupe de Recherche pour la langue anii, © 2017 SIL à Bassila, Bénin Prix : 100 F CFA
Ce document est sous licence Creative Commons : Attribution - Pas d'Utilisation Commerciale - Partage dans les Mêmes Conditions 4.0 International.